

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomen Hammaslääkäriliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Heikki Kuusela

heikki.kuusela@hammaslaakariliitto.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Terveydenhuoltopalveluiden järjestäjien määrän väheneminen ja valtion ohjaus ovat sinällään omiaan johtamaan palveluiden yhdenmukaistumiseen. Samalla olisi kuitenkin pidettävä huolta käytössä olevien resurssien tehokkaasta käytöstä. Palveluntuottajien tasapuolinen hyödyntäminen on edellytys suun terveydenhuollon palveluiden riittävälle saatavuudelle. Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen edellyttää kohtuuhintaisten palveluiden saatavuutta koko väestölle.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen

pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [52§:ssä käsitellään sote-maakuntien yhteistyön muotoja, joista yhtenä vaihtoehtona esitetään maakuntien yhteistä virkaa. Maakunnille olisi sallittava myös muiden yhteisten tehtävien perustaminen silloin, kun tehtävän hoitaminen virkasuhteessa ei ole välttämätöntä.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Järjestämislain säännökset palveluiden järjestämisestä ja palveluiden hankkimisesta yksityisiltä voivat johtaa maakunnan järjestämien terveydenhuoltopalveluiden ylikuormittumiseen ja palveluiden saatavuuden heikkenemiseen. Maakunnan hankintaoikeutta yksityisiltä rajoitetaan. Samalla yksityisille palveluntuottajille asetettavat vaatimukset estäisivät suurta osaa palveluntuottajista tuottamasta palveluita maakunnalle. Todennäköisenä seurauksena olisi julkisen terveydenhuollon kriisiytyminen. Aikuisväestön suun terveydenhuollon palveluista noin puolet tuotetaan yksityisellä sektorilla. Julkinen taho ei jatkossakaan selviä yksin väestön suun terveydenhuollon palveluiden tuottamisesta. Toisin kuin tällä hetkellä laki rajoittaisi hankintoja yksityisiltä ja toisaalta laissa säädetyt vaatimukset täyttäviä palveluntuottajia ei juurikaan olisi. Maakunnilla on oltava vapaat kädet tehdä strategisia päätöksiä terveydenhuoltopalveluiden järjestämisestä. Tähän saakka yksityinen ja julkinen sektori ovat kirittäneet toisiaan ja voineet tuottaa palveluita omine vahvuuksineen. Kun hankintoja yksityiseltä sektorilta rajoitetaan ja palveluntuottajia pudotetaan lainsäädännöllä pois pelistä, on todennäköisenä seurauksena kustannusten nousu. Hallituksen esityksen tavoite kustannusten kasvun hillitsemisestä jäisi toteutumatta.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei [Maakunnan terveydenhuoltopalveluiden ylikuormittuminen pakottaisi siihen kykenevät potilaat hakemaan hoitoa yksityiseltä sektorilta. Seurauksena tästä olisi palvelujen saatavuuden jakautuminen varallisuuden mukaan.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kuuluminen sekä kunnan että sote-maakunnan tehtäviin on perusteltu hyvin. Perusteluista ilmenevät myös toiminnan ajatellut painotuserot kunnan ja sote-maakunnan välillä. Kuntien vastuulla nykyisen lainsäädännön perusteella oleva väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ei aina saa riittävää painoarvoa päätöksenteossa. Vaarana on, että näin voi käy jatkossakin, mikäli järjestämislain toteutuksen seuranta on puutteellista. Haasteena on myös henkilöstön siirtyminen maakuntien palvelukseen, jolloin kuntiin ei ehkä jää riittävää osaamista ja ymmärrystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen merkityksestä. Valtion tuleekin seurata säädöksiin vahvasti kirjattujen tavoitteiden toteutumista mittareilla ja arvioida toteutumista kunkin maakunnan kanssa käytävissä tulos- tms. neuvotteluissa. Myös sanktioita voisi olla käytössä.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei [Maakunnalla on oltava mahdollisuus päättää itse terveydenhuollon palveluiden tuottamisesta. Tämä tarkoittaa, että se voi tarvittaessa hankkia palveluita yksityiseltä sektorilta silloin kun se on palveluiden tuottamisen kannalta järkevää. Erityisen tärkeää se on suun terveydenhuollon palveluissa, joissa kuntien terveyskeskusten resurssit on mitoitettu vain osalle aikuisväestöä. Jotta maakunnalla on tosiasiallinen mahdollisuus hankkia palveluita yksityisiltä, on yksityisten palveluntuottajien osallistumismahdollisuudet turvattava (ks. kohta 24.). Järjestämisvastuuta koskevia säännöksiä on luettava yhdessä yksityisiltä tehtäviä hankintoja koskevien säännösten kanssa. Esitysluonnoksen 12§ koskevia perusteluja olisi tarkennettava siten, että hankintoja ei tarpeettomasti rajoiteta niissä tapauksissa, joissa ne ovat tarkoituksenmukaisia. Suun terveydenhuollossa asiakasmaksut ovat korkeat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Kela-korvausten leikkaukset ovat ohjanneet potilaita entistä enemmän terveyskeskuksiin, jossa hoitoon pääsyssä ja hoitojen valmistumisessa on ollut pitkään ongelmia. Siksi yksityiset palveluntuottajat on hyödynnettävä suun terveydenhuollon palvelutuotannossa. Potilaalla olisi oltava mahdollisuus käyttää yksityisiä palveluita tavalla, joka on sopusoinnussa myös potilasdirektiivin kanssa. Esityksessä ei ole huomioitu riittävällä tavalla potilasdirektiivin vaikutusta palveluiden tuottamiseen.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei [12§:ssä on palveluiden hankkiminen yksityisiltä sidottu tarpeeseen yhdenvertaisten palveluiden järjestämiseksi ja tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on esitetty esimerkki, jossa maakunta ei kykene tuottamaan palveluita hoitotakuun asettamissa aikarajoissa. Esimerkki ei varsinaisesti selvennä pykälän tulkintaa. Se, että maakunta ei kykene tuottamaan palveluita hoitotakuun puitteissa, on osoitus siitä, että palveluita ei ole alun perinkään tuotettu tarkoituksenmukaisesti. Näin ollen maakunnan oikeuden hankkia palveluita yksityisiltä olisi pitänyt laueta jo paljon ennen kuin havaitaan, että hoitotakuu ei toteudu. Perusteluteksti ei näin ollen selvennä lainkaan sitä, mitä tarkoituksenmukaisella tehtävien hoitamisella tarkoitetaan ja missä näin ollen kulkevat yksityisiltä tehtävien hankintojen rajat. Epäselväksi jää myös se, millainen palvelutuotanto maakunnalla on 12.1§:n viimeisen virkkeen perusteella oltava. Maakunnalla olisi oltava resurssit nimenomaan palvelun järjestämiseen, ei tuottamiseen itse. Palveluita hankkiessaan ja muutenkin maakunnan olisi ylläpidettävä vuoropuhelua palveluntuottajien kanssa, jotta maakunnalla on realistinen käsitys maakunnan palvelutuotannosta ja palveluiden kysynnästä. Maakunnan olisi hankintapäätöksillään ja muutenkin mahdollistettava monituottajapohjainen palveluiden tuottaminen. Suun terveydenhuollossa tilanne on perusteluissa kuvatun kaltainen, sillä kuntien resursseja ei ole alkujaankaan mitoitettu tuottamaan palvelut koko väestölle (s.149). Esitämme, että sivun 149 ensimmäisessä kappaleessa mainitaan esimerkkinä suun terveydenhuollon palveluiden saatavuus lastensuojelun lisäksi. 12 § 3 mom:iin on kirjattu hyvä ja säädöstarasolla uusi periaate yksityisen palveluntuottajan lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen hoidon tarpeen arvioinnista, hoitoratkaisun tekemisestä, hoitosuunnitelman laatimisesta ja lähetteen laatimisesta erikoissairaanhoidon. Välttämättä kaikki sairaaloiden hammaslääkärit eivät ole virkasuhteessa. Näin ollen ei liene perusteltua, että hoidon tarpeen arviointi ja muut sen kaltaiset päätökset erikoissairaanhoidossa olisivat nimenomaan virkasuhteessa olevan hammaslääkärin tehtäviä. Kyseiset päätökset eivät ole sellaista julkisen vallan käyttöä, joka edellyttäisi virkasuhteisen hammaslääkärin tai lääkärin päätöstä.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin [Kyseisen pykälän vaatimukset ovat pääosin perusteltuja. Suun terveydenhuollossa ei ole tavatonta, että hammaslääkäreitä avustaa työpaikkakoulutettu hammashoitajan tehtäviä suorittava henkilö, jolla ei ole terveydenhuollon ammattihenkilön muodollista pätevyyttä. Olisi varmistettava, että tällainen laillinen järjestely ei estäisi palveluntuottajaa tuottamasta palveluita maakunnalle. Hoidon laatuun liittyvissä asioissa olisikin tukeuduttava yksityistä terveydenhuoltoa koskevaan lakiin. Pykälää on kuitenkin luettava yhdessä 18§:n kanssa. Nämä vaatimukset ovat täysin ylimitoitettuja.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei [Suun terveydenhuollon suurten toimijoiden toiminta on organisoitu siten, että niiden tiloissa toimii itsenäisinä ammatinharjoittajina yrittäjinä toimivia hammaslääkäreitä. Kyseessä on useimmiten yksityinen elinkeinonharjoittaja. On myös pieniä yhdenmiehenyhtiöitä. Tuotettaessa ostopalveluita nämä yrittäjät toimivat isojen toimijoiden alihankkijoina, vaikka muuten toiminta olisikin organisoitu vastaanoton vuokrasopimuksin. Näiden pienten toimijoiden ei välttämättä ole mahdollista täyttää kaikkia 13§:n vaatimuksia. Esim. vaatimus toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta ei ole yksittäisen ammatinharjoittajan kohdalla mielekäs. Ammatinharjoittajien liikkuvuus on myös suurta. Mikäli kunkin ammatinharjoittajan siirtyminen esim. ketjusta toiseen on hyväksyttävä maakunnalla, muodostuu järjestelyn aiheuttama byrokratia mahdottomaksi. Mikäli vaatimus säilyy laissa, sillä käytännössä otetaan kantaa suurten toimijoiden ja niissä toimivien itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnan organisointiin. Maakunnalle olisi annettava tarvittaessa mahdollisuus sopia em. seikoista palveluntuottajan kanssa tehtävässä sopimuksessa.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [34 §:n 11 kohdassa säädettäisiin yhteistyöstä ja työnjaosta koulutuksen ja tutkimuksen toteuttamisessa. Perusteluteksteissä mainitaan, että koulutuksen yhteistyö sisältäisi osaamistarpeen arvioinnin ja ennakkoinnin yhteistyöalueella. Tämän lisäksi on tärkeää, että koulutusyhteistyötä tehdään kaikilla koulutuksen osa-alueilla, esimerkiksi hammaslääkäreiden osalta peruskoulutuksesta erikoistumiskoulutukseen sekä ammatillisen osaamisen suunnitelmalliseen kehittämiseen. Pidämme myös perustelutekstin mukaisesti tärkeänä, että yliopistot, korkeakoulut ja muut oppilaitokset olisivat mukana sote-maakuntien välisen yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

12.1§ viimeinen virke muotoon: Sote-maakunnan on pystyttävä huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämismvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.

16.1§ lisätään virke: Erityisistä syistä maakunta ja palveluntuottaja voivat sopia poikkeuksia kyseisiin vaatimuksiin.

6§ ja 7§: Maakunnalla ja alueen kunnilla pitää olla erillinen toimielin tai säädöksiin esitystekstiä tiukemmin kirjattu velvoite yhteistyöhön.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.

Perustelujen kohdassa ”Ehdotukset ja niiden vaikutukset” sivulla 23 todetaan NHG:n laskelmiin viitaten, että terveydenhuollossa, mukaan lukien suun terveydenhuolto, olisi säästöpotentiaalia n. 1 400 miljoonaa euroa. Edelleen todetaan, että arvioihin on kuitenkin suhtauduttava palvelurakenteen maantieteellisestä erilaisuudesta johtuen jossain määrin varauksellisesti. Jotta suun terveydenhuollon ongelmia (korkeat hoitomaksut molemmilla sektoreilla, viivästynyt hoitoon pääsy, lisääntyvä hoidon tarve väestön ikääntyessä hampaallisena, hammaslääkärien kuormittuminen ja tutkitusti korkea työuupumusaste) saadaan korjattua, tarvitaan lisää määrärahoja ja nykyistä täsmällisempiä säännöksiä hoitoon pääsystä ja hoitojen valmistumisesta.

Riittävien suun terveydenhuollon palveluiden turvaaminen edellyttää maakuntien ja yksityissektorin hyvää yhteistyötä. Kuntien suun terveydenhuollon resursseja ei ole alun perinkään mitoitettu tuottamaan palveluita koko aikuisväestölle. Tilanne säilyy samana sote-maakunnissa, joille siirretään kuntien järjestämismvastuu ja palvelutuotanto.

Järjestämislain yksityiselle maakunnan palveluita tuottavalle palveluntuottajalle asettamat vaatimukset ovat sellaisia, että pienet ja keskisuuret toimijat eivät kykenisi tuottamaan maakunnalle palveluita. Hallinnollisen taakan lisääntyminen olisi merkittävä. Ostopalvelua tuottavan yrityksen on esimerkiksi:

- ylläpidettävä tiedonhallintamallia, jossa tiedot 1) toimintaprosesseja kuvaavista nimikkeistä, prosessista vastaavasta viranomaisesta, prosessin tarkoituksesta sekä prosessin sidoksista muihin prosesseihin; 2) tietovarantojen nimikkeistä, kuvaukset tietovarantojen sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin sekä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasäädös) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä tietosuojasäädös, 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua selosteen sisällöstä tai, jos selostetta ei tarvitse tietosuojasäädöksen mukaan laatia, tietovarannosta vastaavasta viranomaisesta, tietovarannon käyttötarkoituksesta, keskeisistä tietoryhmistä tietoaaineistoissa, tietojen luovutuskohteista ja tietojen säilytysajoista; 3) tietoaaineiston arkistointiin siirtämisestä, arkistointitavasta ja arkistopaikasta tai tuhoamisesta; 4) tietojärjestelmien nimikkeistä, tietojärjestelmästä vastaavasta viranomaisesta, tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta, tietojärjestelmän liittymistä muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytettävistä tiedonsiirtotavoista; 5) tietoturvaluokitusasteista.

Edellä on kuvattu vain yksi yhteen lakiin kirjattu velvollisuus. Sovellettavia lakeja on useita ja niissä säädetyt velvollisuudet kokonaisuutena muodostaisivat pienille ja keskisuurille yritysille esteen tuottaa palveluita maakunnalle.

Osana sote-uudistusta tulisi uudistaa ja yksinkertaistaa myös palvelusetelilainsäädäntö.

Erikoishammaslääkäreistä ja erikoishammaslääkäritasoisista palveluista on pulaa. Tarve kasvaa, koska hampaattomuus on nopeasti vähentynyt ja väestö ikääntyy omat hampaat suussa. Tämä on todettu myös mm. sosiaali- ja terveysministeriön vetovastuulla olleissa työryhmissä useaan kertaan viime vuosien aikana. Yhdeksi ratkaisuksi on esitetty osaamiskeskusten perustamista alueille, joilla niitä ei vielä ole. Hammaslääkäriliitto haluaa tässä yhteydessä muistuttaa, että osana sote-uudistusta ja sen toimeenpanoa tulee huolehtia erikoishammaslääkäripalvelujen riittävydestä.

Terveydenhuollon toiminnan ja jatkuvan kehittämisen kannalta on välttämätöntä, että hammaslääkärikoulutukseen ja hammaslääketieteelliseen tutkimukseen ohjataan riittävät resurssit.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävät tulee kirjata sote-maakunnan tehtäviksi.

Ympäristöterveydenhuolto on terveydenhuoltolain mukaan osa perusterveydenhuoltoa ja kansanterveystyötä. Ihmisten kokonaisvaltaisesta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehditaan kustannustehokkaimmin, kun ympäristöterveydenhuolto liitetään sote- ja pelastuspalveluiden kanssa tulevaan maakuntahallintoon.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun

turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaita.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin [Tarvittavien muutosten tekeminen esitykseen edellyttää huolellista valmistelua. Ehdotettu aikataulu voi osoittautua haasteelliseksi.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei [Suun terveydenhuollon julkiset resurssit ovat jo ennestäänkin liian niukat, minkä vuoksi potilaiden omavastuu on suuri sekä terveyskeskuksessa että yksityissektorilla. Väestön ikääntyessä hammas- ja suusairauksien hoidontarve kasvaa. Millään tehostamistoimilla ei voida kuroa umpeen kasvavan hoidontarpeen ja vähenevän rahoituksen välistä kuilua.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Henkilöstövaikutukset ovat merkittäviä mm. liikkeenluovutusten osalta. Henkilöstön vahva mukanaolo uudistuksen valmistelussa pitää varmistaa ja mieluiten ohjeistaa valtion puolelta. Palkkaharmonisaation toteuttamiseen tulee varata riittävät määrärahat ja se tulee toteuttaa mahdollisimman nopeasti.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämistä vastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämistä vastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Yritysvaikutusten arvioinnissa ei ole lainkaan arvioitu maakunnan hankintojen rajoittamisen yritysvaikutuksia. Myöskään vaikutuksia suun terveydenhuollon palvelutuotannolle ei ole tehty. Tältä osin vaikutusarviointia tulee täydentää viitaten tässä lausunnossa Hammaslääkäriliiton esittämiin näkemyksiin.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Kuusela Heikki
Suomen Hammaslääkäriliitto ry